

Stadin ammatti- ja aikuisopisto

Tilankäytön suunnitelma vuosille 2018-2028

Yllä: Kuva nykyisestä toimipaikkaverkosta ja toimipaikkaverkosta 2028.

Stadin ammatti- ja aikuisopiston tilankäytön suunnitelma vuosille 2018-2028

Suunnitelman laatijat

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Arja Kukkonen, Lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö - palvelukokonaisuuden johtaja

Maria Sarkkinen, johtava rehtori, Stadin ammatti- ja aikuisopisto

Leena Munukka, toimialarehtori, Stadin ammatti- ja aikuisopisto

Mia Kuokkanen, johtava arkkitehti, tilapalvelut

Konsulttina Leena Mäkelä, opetusneuvos, arkkitehti

Kaupunkiympäristön toimiala

Erja Erra, hankesuunnittelupäällikkö

Sirkka-Liisa Sundvall, projektinjohtaja

Konsulttina Granlund Oy / Topi Korpela ja Tuomas Nuutilainen

Kuntamaisema Oy / Taru Aihinen

Tilankäytön suunnitelman lähtökohdat

Opetuslautakunta on kokouksessaan 11.12. 2012 hyväksynyt esiselvityksen Helsingin kaupungin ammatillisen koulutuksen tilantarpeesta. Tässä esiselvityksessä todettiin tarve 3800 opiskelijan lisätiloille. Ennen pysyvien tilojen valmistumisesta tarvittiin akuutin tilantarpeen tyydyttämiseksi tilapäisiä tiloja syksyyn 2013 mennessä. Tilapäisiä tiloja hankittiin tuolloin vuokraamalla.

Opetuslautakunnan suomenkielinen jaosto on hyväksynyt kokouksessaan 16.12.2014 Roihupellon kampuksen toiminnallisen tarveselvityksen, ja kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kokouksessaan 31.8.2016 Roihupellon kampuksen 1. vaiheen rakentamisen hankesuunnitelman. Hanke-suunnitelman, jonka liitteenä on hyväksytty toiminnallinen tarveselvitys, mukaan Roihupeltoon kortteliin nro 45190 rakennetaan kolmessa eri toteutusvaiheessa ammatillisen koulutuksen tilat noin kahdelle tuhannelle tekniikan ja liikenteen alan koulutuspaikalle. Lisäksi tiloissa opiskelisi aikuisia, yhteensä n. 400 opiskelijatyövuotta.

Tämä tilankäytön suunnitelma esittää Stadin ammatti- ja aikuisopiston 11 toimipaikasta luopumista ja kahden uuden toimipaikan rakentamista. Luovuttavista toimipaikoista kahdeksan on tilapäisiksi tarkoitettuja vuokratiloja ja kolme omia tiloja. Tilankäytön suunnitelmassa esitetään Roihupellon toimipaikan rakentamista suunniteltua laajempaan ja tehtyjen suunnitelmien tarkistamista sekä Helsingin kaupungin strategian mukaisesti uuden Myllypuron toimipaikan rakentamista Metropolian kampuksen viereen. Tilankäytön suunnitelman toteuttaminen ei edellytä väistötilojen hankkimista, vaan rakentaminen toteutetaan vaiheittain ja toiminta siirtyy nykyisistä tiloista uusiin tiloihin niiden valmistuttua.

Koulutuksen muutos

Ammatillinen koulutus on muuttunut ja muuttuu edelleen. Vuoden 2018 alusta muuttuivat ammatillista koulutusta säätelevät lait ja asetukset sekä koulutuksen järjestämisluvat. Tutkintojen perusteet muuttuvat jatkuvasti, sillä työelämän muutokset edellyttävät työntekijöiltä uudenlaista osaamista ja valmiuksia. Tämä lisää erityisesti työelämässä olevien koulutustarvetta.

Ammatillisen koulutuksen säädösmuutokset muuttivat koulutuksen järjestämistapaa monin tavoin. Hakeutuminen koulutukseen muuttui jatkuvaksi, vaikka peruskoulun päättävillä on edelleen tarjolla myös yhteishaku. Nuoret ja aikuiset suorittavat tutkinnon samalla tavalla. Jokaiselle opiskelijalle, ja hakeutujallekin, tehdään henkilökohtainen osaamisen kehittämisen suunnitelma (HOKS). Se sovittaa yhteen opiskelijan osaamisen, tutkinnon perusteet sekä koulussa ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen. Oppiminen tapahtuu aikaisemman osaamisen pohjalle, eli koulussa ja työpaikalla hankitaan vain puuttuva osaaminen.

Kun opiskelijat aloittavat opintonsa ja etenevät opinnoissaan yksilöllisesti, niin opetus ei voi perustua aiempaan ryhmäkohtaiseen opetukseen. Stadin ammatti- ja aikuisopistossa oppiminen tapahtuu suuremmissa oppijayhteisöissä, ja oppimisesta vastaa opettajatiimi. Näin opiskelija pystyy etenemään omassa tahdissaan ja saa tarvittavan ohjauksen ja tuen oppimiseensa. Työelämän edellyttämät yhteisötason metataidot opitaan oppijayhteisössä yhteistyötä tehden. Nykyiset tilat eivät tue tätä mallia, sillä tilat, sekä luokat että työsalit koneineen ja varusteineen, on suunniteltu 18-20 opiskelijan ryhmän perinteiselle yhtäaikaiselle opettamiselle.

Oppimista tapahtuu yhä enemmän työpaikalla. Stadin ammatti- ja aikuisopistossa on tavoitteena, että keskimäärin 1/3 oppimisesta siirtyy työpaikoille. Joillakin opiskelijoilla ja joissakin tutkinnoissa työpaikalla opitaan selvästi tätä enemmän. Opettajat vastaavat opiskelijan ohjaamisesta oppilaitoksessa ja ohjaavat heitä myös työpaikoilla yhdessä työpaikkaohjaajien kanssa. Opettajien omat työelämäjaksot voivat toteutua joustavasti työpaikalla tapahtuvan ohjauksen yhteydessä. Opettajien vuosityöaika mahdollistaa työajan käyttämisen entistä joustavammin opiskelijoiden ja työelämän tarpeisiin.

Tutkinnot ovat muuttuneet ja muuttuvat edelleen laaja-alaisemmiksi. Näin tutkinnoilla pystytään paremmin vastaamaan sekä työelämän että opiskelijan muuttuviin tarpeisiin. Tutkintoon voi ottaa mukaan osia toisesta tutkinnosta. Tämä parantaa opiskelijan työllistymistä ja vastaa paremmin opiskelijan omiin kiinnostuksen kohteisiin ja vahvuuksiin. Suuremmilla kampuksilla on helpompaa toteuttaa tällaisia yksilöllisiä oppimispolkuja.

Koulutuksen toteuttamista tulee tarkastella uudelleen myös siksi, että rahoitus on vähentynyt. Tämä edellyttää tilojen käytön tehostamista ja tilakustannusten vähentämistä sekä myös muiden kustannusten tarkastelua.

Yrittäjyys on keskeistä Stadin ammatti- ja aikuisopiston toiminnassa. Yrittäjyyskasvatusta toteutetaan sekä koulutuksena, NY-yrittäjyytenä että erityisesti pedagogisissa osuuskunnissa. Osuuskunta toimii parhaimmillaan ilmiölähtöisenä ja monialaisena oppimisympäristönä, työssäoppimispaikkana ja alustana koulutus- ja kehittämishankkeille sekä opettajien täydennyskoulutukselle. Yrittäjyys ja osuuskuntatoiminta edellyttää tiloilta muuntelumahdollisuuksia ja asiakkaiden kohtaamisen mahdollisuutta, ja toimintaa voidaan viedä myös ulos oppilaitoksesta (esim. Pop Up College).

Helsingissä on paljon kysyntää ammatilliseen koulutukseen valmentavalle koulutukselle (VALMA). VALMA-koulutus toimii tiiviissä yhteydessä nuorten työpajojen kanssa, ja molempia toteutetaan myös työelämässä. Molemmista polutetaan opiskelijoita ja asiakkaita joustavasti tutkinto-tavoitteeseen koulutukseen opiskelijan / asiakkaan tarpeiden mukaan. Näistä syistä näiden

toimintojen tilojen on hyvä sijaita samoilla kampuksilla kuin ammatillinen koulutus ja käyttää osin samoja tiloja. Tämä mahdollistaa samalla nopeatkin muutokset asiakasmäärässä ja sijainnissa.

Stadin osaamiskeskus toimii Stadin ammatti- ja aikuisopiston sisällä. Se yhdistää kuntoutuksen, koulutuksen ja työllistämisen palvelut helsinkiläisille aikuisille maahanmuuttajille. Palvelut toteutetaan suureksi osaksi ammatti- ja aikuisopiston tiloissa, ja varsinkin ammatilliset pajat ovat samoissa tiloissa tutkintokoulutusten kanssa. Palveluiden tarve vaihtelee, ja se edellyttää tilankäytöltä joustavuutta ja nopeaa reagointia.

Tilojen tulee mahdollistaa monenlainen yhteistyö niin työelämän kuin korkeakoulujen sekä kolmannen sektorin ja ympäröivän yhteisön kanssa. Uudenlaista tiivistä yhteistyötä tullaan tekemään erityisesti Myllypurossa, missä ammatti- ja aikuisopiston toimipaikka rakennetaan Helsingin kaupungin strategian mukaisesti ammattikorkeakoulu Metropolian välittömään läheisyyteen. Myllypuroon syntyy samalla rakennusalan innovatiivinen osaamiskeskittymä, missä ammattikorkeakoulu, ammatillinen toisen asteen koulutus ja yritykset kehittävät alaa ja sen vetovoimaisuutta yhdessä.

Tulevaisuuden työelämässä nykyiset ammatinkuvat katoavat. Tämä edellyttää samalla uudenlaisia kyvykkyyksiä. Työssä tarvitaan sekä erikoistunutta osaamista, mihin tarvitaan hyvin varusteltuja ammatillisia oppimisympäristöjä, että helposti sovellettavia taitoja, mikä haastaa erityisesti ammatillisen koulutuksen pedagogiikkaa ja käytäntöjä. Digitalisaatio mahdollistaa laajempia ammatinkuvia. Koulutuksen avulla on mahdollista reagoida uusiin osaamistarpeisiin ja tuottaa laaja-alaisempia osaajia. Työelämässä korostuvat sosiaaliset ja systeemiset taidot. Ammatillisen koulutuksen tulee vastata tulevaisuuden muutoksetekijöiden kasvattamisesta lisäämällä opiskelijoiden itsetuntemusta, rohkeutta, uteliaisuutta, selviytymiskykyä, eettisiä taitoja, johtajuutta, empatiakykyä ja vastuullisuutta. Näitä taitoja voi oppia esim. tekemällä monenlaista yhteistyötä ja erilaisia projekteja muuttuvissa verkostoissa.

Muutos opiskelijamäärissä

Tämän tilankäytön suunnitelman mukaan tilat opiskelijaa kohden vähenevät selvästi, vaikka opiskelijamäärä pysyisi nykyisellään. Uudet tilat mahdollistavat käyttöastetta lisäämällä ja pedagogista mallia kehittämällä nykyistä suuremman opiskelijamäärän.

Helsingin kaupungin ammatillisen koulutuksen järjestämislupa perustuu vähintään 8947 opiskelijatyövuoteen. Opiskelijamääräksi tämä muutetaan jakamalla opiskelijatyövuosi 0,8:lla, joten järjestämisluvan opiskelijatyövuodet vastaavat 11184 opiskelijaa. Nuorten ikäluokan kasvu sekä työelämän muutos edellyttävät sitä, että järjestämislupa on haettava lisää opiskelijatyövuosia sekä tutkintoja. Järjestämisluvassa määritellään tutkinnot, joilla Helsingin kaupunki saa järjestää ammatillista koulutusta.

Väestöennuste ja syrjäytymisen estäminen

Väestöennusteen ja koulutustakuuennusteen mukaan nuorten ikäluokka kasvaa Helsingissä seuraavan kymmenen vuoden aikana vahvasti. 15-17-vuotiaiden ikäluokka kasvaa vuodesta 2018 vuoteen 2028 kaikkiaan 4600:lla. 16-vuotiaiden ikäluokka on tuolloin 6636 eli 1467 suurempi kuin vuonna 2018 (Helsinki, väestöennuste 2018-2050). Helsingin kaupungin tavoitteena on, että 40 % ikäluokasta opiskelee peruskoulun jälkeen ammatillisessa koulutuksessa.

Ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa tai työpaikkaa olevia 16-29-vuotiaita oli Helsingissä vuoden 2016 lopulla yli 8700 eli 6,6, % ikäluokasta. Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvilla luku oli 21%. Pääkaupunkiseudulla 25-29-vuotiaista 20 % eli n. 18000 oli vuonna 2013 vailla peruskoulun jälkeistä tutkintoa. Huhtikuussa 2018 Helsingissä oli 2511 työtöntä alle 25-vuotiasta

työnhakijaa. Vuonna 2016 sai 18-24-vuotiaista masennuslääkkeestä korvausta. Koulutus ja työllistämistä tukevat palvelut ovat merkittävä keino ratkaista nuorten syrjäytymistä. Nuorten syrjäytymishaasteen ratkaiseminen on Helsingin kaupunkistrategian kärkihanke, johon myös ammatillisen koulutuksen toimivilla ja viihtyisillä tiloilla ja niiden mahdollistamalla laadukkaalla koulutuksella voidaan vastata.

Maahanmuuttajien ja vieraskielisten määrä kasvaa edelleen. Stadin ammatti- ja aikuisopiston opiskelijoista oli 20.9.2017 jo 33,2 % vieraskielisiä. 20.9.2015 osuus oli 20,4 %, eli lisäys on ollut erittäin nopeaa. Tämä lisää tarvetta suomen kielen opetukselle sekä erityisesti kielitietoiselle ammatilliselle opetukselle, jossa tuetaan kielen kehittymistä työssä. Myös muita opiskeluvaihtoehtoja on usein tarvetta vahvistaa. Tämä voi kasvattaa tutkinnon suorittamisaikaa, mikä tulee huomioida myös tilatarpeissa.

Työelämän työntekijä- ja osaamistarpeet

Työelämässä jo olevien aikuisten opiskelijoiden määrän ennustetaan kasvavan lähivuosina. Uutta osaamista hankitaan sekä työsuhteessa että päätoimisesti opiskellen. Aikuiset eivät aina tarvitse kokonaista tutkintoa, vaan tutkinnon osien suorittajien määrä kasvaa. Aikuisten opiskelun pitää olla erityisen joustavasti järjestetty, jotta se taipuu sekä opiskelijoiden että työelämän tarpeisiin. Elinikäinen uuden oppiminen nähdään välttämättömänä, ja sen mahdollistamiseksi suunnitellaan uusia koulutusmalleja, joissa ammatillinen koulutus voi olla keskeinen toimija.

Maltillisestikin arvioiden pääkaupunkiseudulla tarvitaan vuosittain uutta työvoimaa 18000, kun nuorisoiäluokan koko on vain 12000. Näistä työpaikoista 75 % syntyy poistuman kautta ja 25 % alojen kasvun tai muutoksen kautta. Pääkaupunkiseudun koulutus ja osaaminen – kohti vuotta 2030 – selvityksen mukaan toisen asteen ammatillisista oppilaitoksista valmistuu tutkintoennusteiden mukaan vuosittain pääkaupunkiseudulla noin 4500 – 5000 opiskelijaa. Työvoimatarve toisen asteen ammatillisista oppilaitoksista on kuitenkin 7500 vuosittain, eli ammatillisista oppilaitoksista valmistuu 2500 – 3000 opiskelijaa liian vähän työvoimatarpeeseen nähden. Valmistuvia voisi siis olla 50-60 % nykyistä enemmän.

Pääkaupunkiseudulla poistuma synnyttää merkittävää työvoimatarvetta. Uusia työpaikkoja avautuu ennusteen mukaan eniten tekniikan ja liikenteen koulutusaloille kuten rakentamisen, kone- ja metalliteollisuuden sekä ajoneuvo- ja kuljetustekniikan aloille. Näiden alojen kasvu ja kehittäminen on kiinni osaavan työvoiman saamisesta. Aloja, joilta ei valmistu riittävästi opiskelijoita työvoimatarpeeseen nähden on myös matkailu-, ravitsemis- ja talousaloilla sekä sosiaali- ja terveysalalla. Monessa työssä edellytetään palveluosaamista, jota voidaan liittää eri alojen tutkintoihin.

Erityisen tärkeä osaaminen on moniosaaminen sekä kyky reagoida nopeasti muutokseen. Koulutusjärjestelmän tulee lisätä työvoiman mahdollisuuksia ylläpitää, vahvistaa ja uudistaa osaamistaan työuran eri vaiheissa. Stadin ammatti- ja aikuisopiston resurssitarjonnassa tuleekin huomioida tarve elinikäiseen oppimiseen joustavasti ja kysyntälähtöisesti.

Koulutustarjonta Helsingissä

Helsingissä on useita yksityisiä ammatillisen koulutuksen järjestäjiä, joten kaikki ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärän kasvu ei kohdistu Stadin ammattiopistoon. Näistä Ami-säätiöllä ja Ammattienedistämislaitossäätiö AEL:llä on laaja tutkintovalikoima järjestämisluvassaan, ja ne ovat kouluttaneet pääasiassa aikuisia. Muut Helsingissä toimivat koulutuksen järjestäjät ovat suuntautuneet muutamien koulutusalojen kouluttajiksi, esimerkiksi liiketalouden sekä tieto- ja tietoliikennetekniikan tutkintoihin, joita ei ole Helsingin kaupungin järjestämisluvassa. Muualla toimivat ammatillisen koulutuksen järjestäjät voivat uuden lain mukaan tarjota koulutustaan myös

oman ydinalueensa ulkopuolelle, joten myös heidän tulonsa kouluttamaan pääkaupunkiseudulle on mahdollista. Tähän mennessä tämä on ollut hyvin marginaalista ja kohdistunut aikuisiin.

Aikuisten ammatillista koulutusta tarjoavia koulutuksen järjestäjiä toimi Helsingissä vuonna 2016 kaikkiaan 32. Nuorten (15-19-vuotiaiden) ammatillista perustutkintokoulutusta järjestäneitä oppilaitoksia oli tuolloin 16.

Stadin ammatti- ja aikuisopisto on vahva kouluttaja erityisesti tekniikan ja liikenteen aloilla ja sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalan tutkinnoissa. Näillä aloilla on ennakoitietojen mukaan kasvavaa työvoimatarvetta, joten opiskelijamäärää tulisi kasvattaa vastaamaan työelämän tarvetta. Kun Stadin ammatti- ja aikuisopistolla on erityisesti tekniikan ja liikenteen koulutuksiin, mutta myös muiden em. alojen koulutuksiin, soveltuvat ja nykyaikaiset tilat, koneet ja laitteet, niin oletettavasti muualta tulevaa kilpailua ei ole näille aloille odotettavissa.

Toisella asteella opiskelija voi valita koulun, jossa hän haluaa opiskella. Stadin ammatti- ja aikuisopistossa on tällä hetkellä 27 % muualta kuin Helsingistä tulevia tutkinto-opiskelijoita. Osuus on pysynyt viime vuodet melko tasaisena. Vantaalta tulevia opiskelijoita oli 20.1.2018 eniten eli 12,6 %, Espoosta tulevia 5,9 % ja seuraavaksi eniten opiskelijoita tulee muista lähikunnista. Opiskelun myötä monet asettuvat pysyvästi asumaan Helsinkiin ja hyödyttävät kaupungin ja pääkaupunkiseudun työelämää.

Arvio opiskelijamääristä 2028

Tämän suunnitelman lähtökohtana on, että ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan mukaisissa koulutuksissa on vuonna 2028 noin 13000 opiskelijaa. Tämä tarkoittaa n. 16 % kasvua nykyiseen järjestämisluvan vähimmäismäärään. Arvion mukaan noin 1000 opiskelijaa näistä suorittaa tutkinnon kokonaan tai osittain oppisopimuksena. Tällainen kasvu on mahdollinen nykyistenkin tutkintojen sisällä, mutta työelämän ja opiskelijoiden tarpeisiin vastaamiseksi tulee kaupungin edelleen hakea järjestämislupaan myös lisää tutkintoja. Kymmenen vuoden kuluessa tutkinnot muuttuvat ja tarkastelujakson lopulla toteutetaan todennäköisesti koulutuksia, joita ei tällä hetkellä ole edes suunnitteilla. Muutoksesta esimerkkinä nähdään suuren määrän palvelualojen töistä muuttuvan digitalisaation ja koneälyn myötä prosessiautomaation ja logistiikan töiksi. Näiden lisäksi tulevat järjestämisluvan ulkopuolella olevat koulutukset ja palvelut, joiden opiskelijamäärä on huomattava.

Ammatti- ja erikoisammattitutkintoja suorittavia oli marraskuussa 2017 yhteensä 523, ja opiskelijamäärän on arvioitu kasvavan vuoteen 2028 noin 900:ään, kun koulutusta järjestämisluvan tutkintoihin lisätään määrätietoisesti työelämän tarpeiden mukaan. Mikäli järjestämislupaan saadaan lisää ammatti- ja erikoisammattitutkintoja, on mahdollista lisätä näiden koulutusten osuutta tätäkin enemmän. Tutkintoja suoritetaan suureksi osaksi oppisopimuksena, ja ne vastaavat hyvin työelämän osaamistarpeisiin.

Aikuisten perusopetuksessa, perusopetuksen valmistavassa opetuksessa ja perusopetuksen lisäopetuksessa olevia on 165, ja koulutustarve on maahanmuuton myötä kasvava. Maahanmuuttajien osaamiskeskuksen asiakkaita on kaikkiaan noin 1000, ja heistä noin 300 on alakohtaisissa pajoissa tutkintojen tiloissa. Nuorten työpajojen asiakasmäärän arvioidaan niin ikään kasvavan nykyisestä n. 350:een. Nämä yli 800 asiakasta käyttävät ammatti- ja aikuisopiston tiloja päivittäin. Nämä palvelut eivät ole ammatillisen koulutuksen järjestämisluvassa.

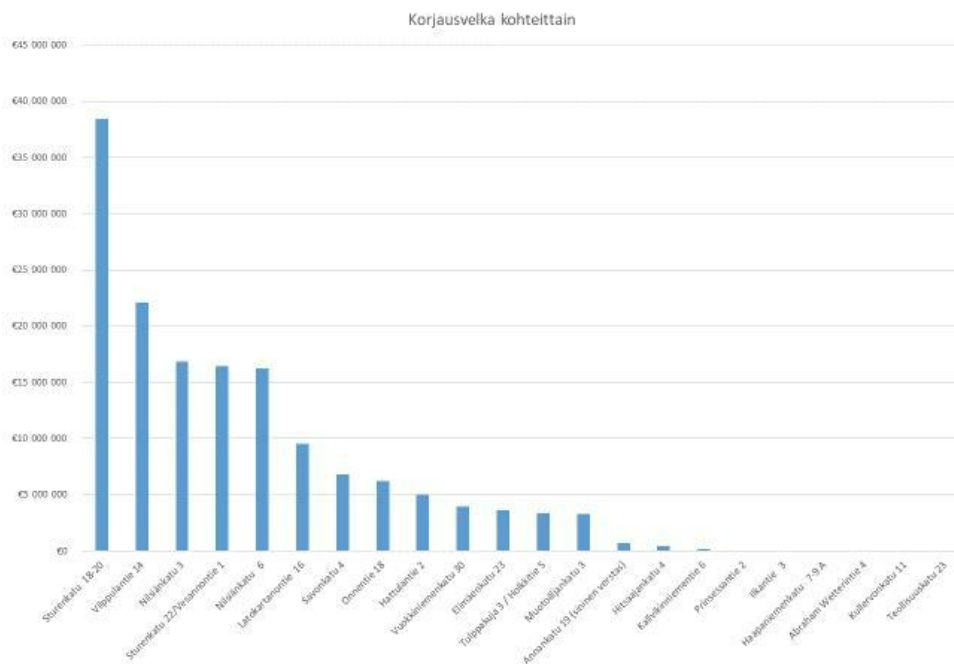
Muiden järjestämisluvan ulkopuolisten, liiketoimintana, työllisyyskoulutuksina ym. tarjottavien koulutusten ja palvelujen asiakasmäärän arvioidaan varovaisesti kasvavan nykyisestä 5801:stä 6500:aan. Näiden koulutusten ja palvelujen tilantarve on usein lyhytaikainen, mutta se saattaa olla samanaikainen, joten tämä on otettava huomioon tiloja mitoitettaessa. Koulutuksien tilantarve

huomioidaan suunnitelmassa lisäämällä tilojen käyttöastetta. Koulutukset toteutetaan sekä päivä-että ilta-aikaan.

Helsingin kaupungin ammatillisen koulutuksen järjestämislupa on tarvitaan uusia tutkintoja, jotta elinkeinoelämän työvoimatarpeet voidaan tyydyttää ja jotta nykyisiin tutkintoihin voidaan liittää työelämän tarvitsemia tutkinnonosia. Myös koulutuksiin hakeutujien yksilöllisiin tarpeisiin tarvitaan uusia tutkintoja ja uudenlaisia osaamisyhdistelmiä. Monella alalla on tarvetta saada järjestämislupa perustutkinnon lisäksi alan ammatti- ja erikoisammattitutkintoja. Erikoisammattitutkinnot voivat tuoda osaamisen lisäksi kelpoisuuden esimerkiksi esimies- tai opetustehtäviin. Perustutkintoon voi liittää osia myös ammatti- ja erikoisammattitutkinnosta, ja jotkut näistä tutkinnoista tai niiden osista vastaavat myös amk-opiskelijoiden osaamistarpeisiin.

Nykyisten tilojen kunto ja soveltuvuus toimintaan

Stadin ammatti- ja aikuisopiston tiloista eniten korjausvelkaa on Sturenkadun toimipaikassa. Sturenkadun toimipaikka koostuu neljässä osoitteessa olevista viidestä rakennuksesta. Osoitteissa Sturenkatu 18-20 ja 22 sekä Nielsiäncatu 3 ja 6 on korjausvelkaa kaikkiaan n. 90 M€. Tiloihin on viime vuosina tehty sekä kunto- että rakennushistoriallisia selvityksiä. Kuntokartoituksen mukaan tiloissa on myös joitakin vaikeasti korjattavia rakenteellisia ongelmia.

Sturenkadun toimipaikassa on useita tutkintokoulutuksia, jotka tarvitsevat korkeata työsalitilaa. Kerroskorkeus vanhoissa rakennuksissa on kuitenkin pieni, joten korjattunakaan tilat eivät ole toiminnallisesti tarkoituksenmukaisia. Kampusta halkovat vilkasliikenteiset kadut, minkä vuoksi kampus ei hahmotu yhtenäisenä, ja siellä liikkuminen aiheuttaa vaaratilanteita. Toiminta sisältää suurikokoisten materiaalien sekä keskeneräisten ja valmiiden tuotteiden kuljetusta ja varastointia, jota on vaikea toteuttaa tiloissa järkevästi. Purunpoistojärjestelmän melu häiritsee ympäristöä.

Stadin ammattiopisto toimii useassa ulkopuoliselta yritykseltä vuokratussa tilassa, joista on tarkoitus luopua. Tilat on hankittu akuutin tilantarpeen tyydyttämiseksi, ja tästä syystä vuokrasopimukset on tehty määräaikaisina, ja tiloja on korjattu määräaikaissuunnitelmien huomioiden. Tilat

eivät tue riittävästi ammatillisen koulutuksen pedagogiikkaa. Niitä ei ole alkuaan suunniteltu ammatilliseen koulutukseen eivätkä ne korjattunakaan vastaa kaikkiin työelämän, koulutuksen ja opiskelijoiden tarpeisiin. Tällaisia toimipaikkoja ovat Abraham Wetterin tie, Elimäenkatu ja Vuokkiniemenkadun toimipaikka Myllypurossa.

Toimintaa on myös hyvin pienissä toimipaikoissa, mikä lisää ammatti- ja aikuisopiston toiminnan sirpalemaisuuutta eikä tue reformin edellyttämää pedagogista ja toiminnallista mallia. Annankadulla toimiva Sininen verstaas -nuorten työpaja on muusta toiminnasta sivussa, ja vuokrasopimus on päättymässä. Ammattikorkeakoulu Metropolia lähtee Onnentien toimipaikasta kesällä 2018 uudelle kampukselle. Ammatti- ja aikuisopiston laboratorioalan koulutus on toiminut Onnentiellä tiiviissä yhteistyössä Metropolian vastaavan koulutuksen kanssa, joten tähän saakka pienessä toimipaikassa toimiminen on ollut järkevää. Tilanne muuttuu Metropolian lähtiessä. Hitsaajankadun vuokratiloja ei tarvita Prinsessantien toimipaikan perusparannuksen valmistuessa kesällä 2018, sillä viimeksi tiloja on käytetty Prinsessantien toiminnan väistötiloina.

Lisääntyvä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tilatarve tuo painetta luopua kahdesta toimipaikasta, joiden toiminta voidaan sijoittaa muihin toimipaikkoihin niitä tiivistämällä. Nämä toimipaikat ovat Latokartanontie ja Savonkatu.

Holkkitiellä logistiikka-alan koulutus on toiminut Staran kanssa yhteisessä rakennuksessa. Samassa osoitteessa on myös Metalliverstaas -nuorten työpaja. Tilat eivät ole mahdollistaneet logistiikka-alan koulutuksen lisäämistä, vaikka työelämatarve sitä edellyttää. Staran siirtyessä Vuosaareen rakennus on tarkoitus purkaa. Roihupellon toimipaikan ensimmäinen vaihe, jonka rakentamisen on tarkoitus alkaa 2019, sisältää tilat näille ammatti- ja aikuisopiston toiminnoille.

Kuva. Stadin ammatti- ja aikuisopiston tilat toukokuussa 2018. Holkkitien neliöhinta on jätetty pois, koska se ei ole yhteismitallinen muiden kanssa.

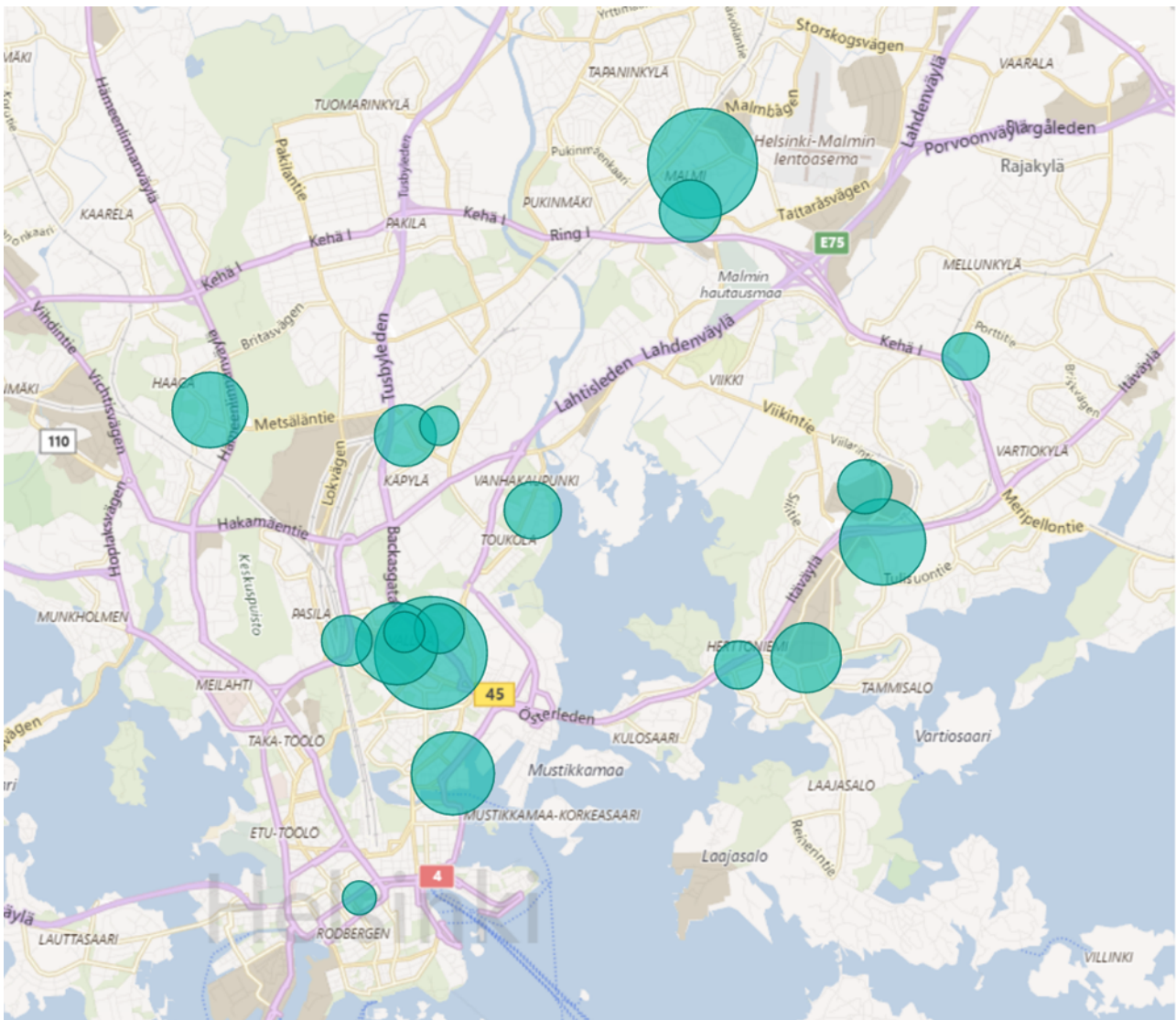
Stadin ammatti- ja aikuisopiston tilat					
Toimipaikka	m ²	vuokra/kk	€/m ²	Vuokrasop. Päättyy /päättävissä	
Hattulantie	10736	182962,89	17,04	31.7.2030	ulkopuoliselta yhtiöltä vuokrattu
Annankatu	454	8978,64	19,78	päättyy 31.8.2018	ulkopuoliselta yhtiöltä vuokrattu
Abraham Wetterin tie	13698	223284,17	16,3	31.12.2020	ulkopuoliselta yhtiöltä vuokrattu
Elimäenkatu	3844	73587,32	19,14	31.7.2022	ulkopuoliselta yhtiöltä vuokrattu
Hitsaajankatu 4	954	16270,46	17,05	päättyy 15.6.2018	ulkopuoliselta yhtiöltä vuokrattu
Koskelantie	440	2688,93	6,11	6 kk irtisan.aika	HKL
Onnentie		16747,66		jatketaan kesään 2019	ulkopuoliselta yhtiöltä vuokrattu, ei tietoa neliöistä
Vuokkiniemenkatu / Myllypuro	6316	70032,42	11,09	31.7.2024	ulkopuoliselta yhtiöltä vuokrattu
Haapaniemenkatu / Meritalo	11720	221479,51	18,9		Kaupungin kiinteistöosakeyhtiö
Kahvila Villa Ullas	86	1253,23	14,57		kaupunki
Muotoilijankatu	5270	11235,28	21,11		kaupunki
Savonkatu	5435	79697,69	14,66		Kaupungin kiinteistöosakeyhtiö
Ilkantie	14791	221874	15		kaupunki
Kullervonkatu	11836	221483,28	18,71		kaupunki
Latokartanontie	5855	166801,89	20,24		kaupunki
Nilsiankatu 3	4345	68580,87	15,78		kaupunki
Sturenkatu 18-20	15401	147427,54	9,57		kaupunki
Nilsiankatu 6	6406	79359,58	12,39		kaupunki
Sturenkatu 22	6995	71009,88	10,15		kaupunki
Prinsessantie	16481,5	186642,95	11,32		kaupunki - valmistuvaa peruseräparannusta ei huomioitu vielä vuokrassa
Teollisuuskatu	18623	337059,5	18,1		kaupunki
Holkkitie	27286	48492,36			kaupunki
Vilppulantie	11784	166254,86	14,11		Kaupungin kiinteistöosakeyhtiö
Yhteensä	198756,5	2574712,55	12,95		
Sturenkadun kampus yht.	33147	366377,87			Sturenkatu 18-20, 22 ja Nilsiankatu3 ja 6

Tilojen käytön tehostuminen

Ammatillisen koulutuksen reformi on muuttanut koulutusta ja pedagogiikkaa, ja sen myötä oppilaitoksen tiloja käytetään joustavasti klo 8:sta klo 20:een. Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua opetukseen joko aamu- tai iltapäivästä opiskelijan HOKSiin kirjattujen tavoitteiden mukaan, ja oppiminen on mahdollista myös kesällä ja muina loma-aikoina. Iltaan sijoittuvaa toimintaa rajoittavat jonkin verran nuorten harrastukset ja perheellisten opiskelijoiden ajankäytön mahdollisuudet, joten iltakäyttö jäänee jonkin verran päiväkäyttöä pienemmäksi. Tilojen käyttöasteen lisääntyminen edellyttää toimivaa tilojen hallintajärjestelmää ja selkeää yhteistä opetuksen suunnittelua niin, että kaikki tilat ovat lähes vapaasti varattavissa. Kun vielä huomioidaan opiskelijan työpaikalla tapahtuva oppiminen, tilantarve vähenee, vaikka opiskelijamäärä kasvaa.

Ammatillisen koulutuksen tilojen tulee olla muunneltavia ja monikäyttöisiä, jotta ne taipuvat opiskelijamäärien, tutkintojen ja työelämän tarpeiden tuomiin muutoksiin. Erityisesti työsalien tulee olla muunneltavissa erilaisiin käyttötarkoituksiin mahdollisimman helposti.

Kuva: Nykyiset toimipaikat / kampukset (kuvasta puuttuu Koskelantien toimipaikka). Ympyrän koko kuvaa toimipaikan opiskelijoiden määrää (järjestämisluvun mukaiset opiskelijat).

Stadin ammatti- ja aikuisopiston toimitilat 2028

Stadin ammatti- ja aikuisopistolla on tällä hetkellä Helsingissä 19 toimipaikkaa, kun Sturenkadun neljä eri osoitetta katsotaan yhdeksi toimipaikaksi. Tavoitteena on vähentää toimipaikkojen määrää ja keskittää koulutuksia suuremmille kampuksille. Tämä saadaan aikaiseksi useista pienistä toimipaikoista luopumalla. Näissä toimipaikoissa olevat koulutukset siirretään nykyisiin tiloihin ja rakennettaviin uusiin rakennuksiin Myllypuroon ja Roihupeltoon.

Latokartanon toimipaikan sosiaali- ja terveysalan koulutukset sijoitetaan kolmeen nykyiseen toimipaikkaan, joissa on alan koulutusta. Nämä ovat Vilppulantie, Hattulantie ja Teollisuuskatu. Savonkadulla on jo luovutettu osa tiloista perusopetukselle. Hius- ja kaudenudenhoitoalan koulutus keskitetään Meritaloon, jossa on tarvetta tehdä tätä varten joitakin tilamuutoksia. Tämän on arvioitu tapahtuvan syksyllä 2019. Muista luovuttavista toimipaikoista koulutukset keskitetään Myllypuroon ja Roihupeltoon rakennettaviin uusiin tiloihin.

Samalla käytössä oleva neliömäärä pienenee, vaikka opiskelijamäärä kasvaa. Tiloissa, joista luovutaan, on kaikkiaan 97429 vuokram² (Onnentien neliöitä ei ollut saatavissa). Kun uudet tilat suunnitellaan monikäyttöisiksi ja muunneltaviksi ammatillisen koulutuksen tarpeet huomioiviksi oppimisympäristöiksi, voidaan tilantarve optimoida ja käyttää tiloja tehokkaasti.

Tilankäytön suunnitelma kustannusnäkökulmasta

Kaupunkiympäristön toimiala on teettänyt kevään 2018 aikana Stadin ammatti- ja aikuisopiston palveluverkkotarkastelun kustannusten näkökulmasta. Tarkastelussa etsittiin kustannustehokkainta palveluverkon toteuttamistapaa niin, että palveluverkon pedagogiset edellytykset täyttyvät tai paranevat toivotun mukaisesti. Tarkastelussa oli erilaisia skenaarioita. Kolme pääskenaariota ovat:

- Vaihtoehto 0, jossa ei tehdä muutoksia palveluverkkoon, ja kasvava opiskelijamäärä sijoitetaan nykyisiin toimipaikkoihin. Tiloja korjataan tarpeen mukaan.
- Vaihtoehto 1, jossa toimitaan aiempien selvitysten mukaan toteuttaen Roihupellon alkuperäistä tarveselvitystä sekä Vallilan / Sturenkadun selvityksiä perusparantamisesta ja osittaisesta uudisrakentamisesta.
- Vaihtoehto 2, jossa toteutetaan Helsingin kaupungin strategian mukainen rakennusalan osaamiskeskittymä Myllypuroon ja siirretään Vallilan / Sturenkadun toimipaikan kaikki toiminnot, lukuun ottamatta talotekniikkaa, Roihupeltoon.

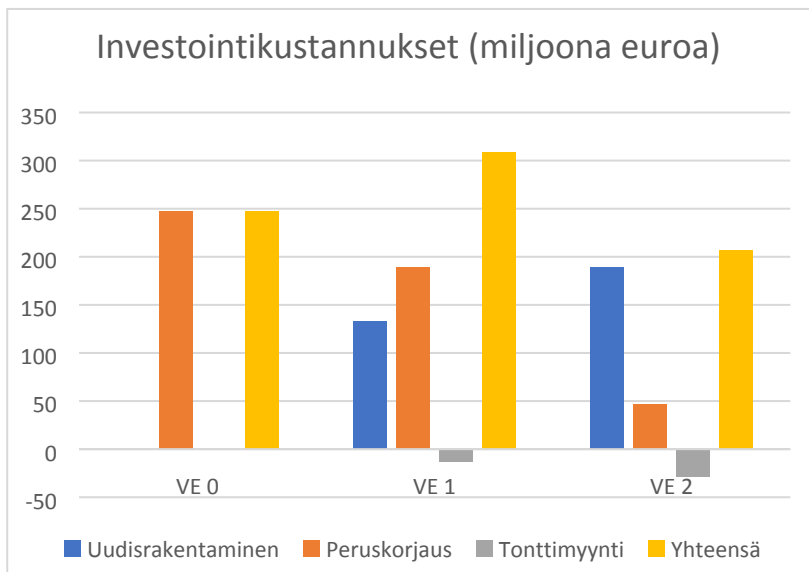
Tarkastelussa havaittiin, että vaihtoehto 2, jossa Sturenkadun toimipaikasta aiempien selvitysten vastaisesti luovutaan ja toiminta keskitetään uusiin toimipaikkoihin Myllypuroon ja Roihupeltoon, on sekä investointien että kiinteistökustannusten osalta merkittävästi edullisempi kuin aiempiin selvityksiin perustuva malli, jossa toiminta Sturenkadun toimipaikassa jatkuu ja Roihupellon toimipaikka rakennetaan pienempänä.

Skenaarioissa käytettiin mitoittavana opiskelijamääränä perustutkintojen ja VALMA-koulutuksen opiskelijoita. Vuoden 2016 perustutkinto-opiskelijamäärä ml. VALMA-koulutus on n. 8 700, ja vuoden 2028 arviona käytettiin n. 13000 opiskelijaa. Järjestämislupa perustuu opiskelijatyövuosiin, mutta tilat on tarkoituksenmukaista mitoittaa samanaikaisen opiskelijamäärän mukaan. Järjestämisluvan mukainen opiskelijatyövuosien vähimmäismäärä on 8947, mikä opiskelijamääräksi muutettuna on 11184 opiskelijaa. Muut palvelut ja koulutukset lisäävät opiskelijamäärää huomattavasti, joskin niiden laajuus vaihtelee vuosittain. Tilankäytön suunnitelmassa on pyritty huomioimaan myös näiden koulutusten ja palveluiden tilatarve. Opiskelijoiden ja asiakkaiden määrän on arvioitu voivan kasvaa suunnitelman mukaisissa tiloissa jopa 18000:aan, kun vähintään 1/3 opiskelijoista on oppimassa työelämässä.

Nykyinen toimipaikkaverkko on selvityksen mukaan tilankäytöltään tehoton. Tilankäyttö tehostuu sekä vaihtoehto 1:ssä että vaihtoehto 2:ssa, vaikka opiskelijamäärä jäisi tulevaisuudessa nykyiselle tasolle. Vaihtoehto 2:n bruttoneliömäärä on 210354 brm², kun bruttoneliöitä on tällä hetkellä 286916 brm². Bruttoneliöt vähenevät siten 76562 m². Myllypuron ja Roihupellon suunnittelun tarkentuessa neliömäärät saattavat jonkin verran muuttua, mutta vaihtoehtojen järjestys ei vähäisistä neliömuutoksista muutu.

Nettoinvestoinneissa on huomioitu korjaus- ja uudisrakentamisen kustannukset sekä tonttimyynnistä realisoitavissa oleva tulo ARA-hintaa käyttäen. Nettoinvestointitarve on pienin skenaario 2:ssa. Skenaario 0 on seuraavaksi edullisin, mutta käytännössä se ei ole mahdollinen, koska monet nykyiset tilat eivät vastaa koulutuksen tarpeisiin. Skenaarioiden nettoinvestointitarve:

- skenaario 0: 247,5 M€
- skenaario 1: 308,7 M€
- skenaario 2: 207,2 M€

Tehokkaassa ja keskitetyssä rakennuskannassa ylläpitokustannukset laskevat merkittävästi sekä kokonaisuuneistoalan että toimipaikkojen määrän vähenemisen vuoksi. Myös vuosittaiset ylläpitokustannukset ovat edullisimmat skenaariossa 2. Nykytilaan (VE 0) nähden ylläpitokustannukset vähenevät 3,9 M€ ja aiempien päätösten mukaiseen vaihtoehtoon (VE 1) 2,16 M€ vuodessa.

Vaihtoehto 2 on tehokkain myös tilankäytöltään. Kun huomioidaan myös opiskelijat, jotka eivät ole järjestämisluvan mukaisissa koulutuksissa, tilankäyttö tehostuu entisestään. Tätä opiskelijamäärää ei ole huomioitu vertailussa. Vaikka opiskelijamäärä ei kasvaisi vuoden 2016 tasosta (8700), jota käytettiin vertailussa, pienenevät bruttoneliöt opiskelijaa kohden nykyisestä 33 neliöstä 24,2 neliöön. Jos opiskelijamäärä kasvaa arvioituun 13000 opiskelijaan on vaihtoehto 2:n mukainen bruttoneliömäärä opiskelijaa kohti enää 16,2. Tilankäytön suunnitelma tehostaa tilojen käyttöä nykyisestä ja samalla varautuu opiskelijamäärän kasvuun.

Vuosittaiset ylläpitokustannukset ja bruttoneliöt eri skenaarioissa, opiskelijamääränä käytetty perustutkinto-opiskelijoita ja VALMA-opiskelijoita vuodelta 2016 (painotettu keskiarvo) sekä arviota 2028 järjestämisluvan mukaisista opiskelijoista.

	VE 0	VE 1	VE 2
Ylläpito	14979970	13233324	11070288
Ylläpito / opiskelija 2016	1722	1521	1272
Ylläpito / opiskelija 2028	1152	1018	852
Bruttoneliöt	286916	248836	210354
Bruttoneliöt / opiskelija 2016	33,0	28,6	24,2
Bruttoneliöt / opiskelija 2028	22,1	19,1	16,2

Myös toiminnan kustannuksia tarkasteltiin, mutta niissä ei ole suuria eroja, kun tilavuokriin liittyviä kustannuksia ei huomioida. Skenaario 2 on tässäkin edelleen edullisin. Eniten toiminnan kustannuksiin vaikuttaa tilojen tehokas käyttö sekä pedagogiikan onnistunut toteuttaminen. Säästöä ja toiminnan tehostumista tulee tukipalveluissa, sillä suuremmissa toimipaikoissa voidaan toteuttaa ruokapalvelut, puhtaanapito- ja koulutuksen ja oppimisen tukipalvelut sekä hallinnon palvelut nykyistä toimivammin ja tehokkaammin. Henkilöiden ja tavaroiden liikkuminen toimipaikkojen välillä vähenee. Erilainen yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tukeva ja lisäävä toiminta toteutuu tasa-arvoisemmin ja tasalaatuisemmin kuin tällä hetkellä. Suuremmissa toimipaikoissa on opettajien lisäksi aina myös muuta henkilöstöä, mikä lisää turvallisuutta. Näiden etujen mittaaminen on kuitenkin vaikeaa.

Tehdyn selvityksen mukaan kumulatiivinen kokonaiskustannus 20 vuoden tarkastelujaksolla osoittaa, että skenaario 2 tuo noin 160 M€ edun toiminnan ja ylläpidon kustannuksissa.

Muut tilankäyttösuunnitelman 2028 tuomat edut

Toimipaikkaverkko 2028 on saavutettavuudeltaan hyvä. Uudisrakentaminen keskittyy itäiseen Helsinkiin, missä myös nuorisokäytön kasvu on suurinta. Sekä Myllypuron että Roihupellon toimipaikkojen saavutettavuus julkista ja kevyttä liikennettä käyttäen on erinomainen. Tuleva Raide-Jokeri palvelee sekä Myllypuroa että Roihupeltoa, ja sen varikkoa suunnitellaan Roihupeltoon, mikä mahdollistaa monenlaista yhteistyötä koulutuksen kanssa. Myös muut palveluverkkoon jäävät toimipaikat ovat hyvin saavutettavia.

Toimipaikkojen lähistöllä on niiden tarvitsemia työelämäkumppaneita ja hyviä yhteistyömahdollisuuksia ympäröivän yhteisön kanssa. Toimipaikat palvelevat sekä yrityksiä että paikallisia asukkaita ja yhteisöjä. Myllypurossa yhteistyötä ammattikorkeakoulu Metropolian, rakennusalan yritysten ja ympäröivän yhteisön kanssa on suunniteltu jo pitkälle. Tätä mallia sovelletaan myös muissa toimipaikoissa.

Uudet tilat Myllypurossa ja Roihupellossa tukevat ammatti- ja aikuisopiston pedagogisen mallin toteuttamista. Opiskelijat voivat edetä opinnoissaan henkilökohtaisen osaamisen kehittämisen suunnitelman mukaan, ja opettajatiimit voivat ohjata ja tukea opiskelijan opintojen sujuvaa etenemistä. Tilat mahdollistavat työelämälähtöisten oppimisympäristöjen rakentamisen sekä tilojen muunneltavuuden tutkintojen ja opiskelijamäärien muuttuessa. Vanhoja toimipaikkoja muutetaan mahdollisuuksien mukaan tukemaan uudenlaista pedagogista mallia ja yhteistyötä yritysten ja yhteisöjen kanssa.

Myös yhteistyökumppanit voivat käyttää kaupungin ammatillisen koulutuksen tiloja. Tämä on huomioitu erityisesti uusissa toimipaikoissa Myllypurossa ja Roihupellossa, mutta mahdollisuus on järjestettävissä myös muissa toimipaikoissa. Asukkaisen ja yhteisöjen tilojen käyttömahdollisuudet ja yhteistyö ammatillisen koulutuksen kanssa huomioidaan uusissa tiloissa ja mahdollisuuksien mukaan vanhoissa toimipaikoissa.

Tiimimäinen toiminta, yhteistyö ja kehittäminen on helpompaa suuremmilla kampuksilla. Tätä tukee myös ammatti- ja aikuisopiston uusi toimintatapa ja organisoituminen.

Iso osa ammatillisen koulutuksen hankkeista on talonrakentamishjelmassa esitetty toteutettavaksi vuokrahankeena. Kaupunkiympäristön toimialan tulee huomioida tämä toteutusaikatauluissa ja toteutuvissa kustannuksissa.

Kuva. Toimipaikkaverkko 2028 kampukset ja toimipaikat

